

**Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра
«Сокіл» («Джура»)**

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до

РЕГІОНАЛЬНОГО СЕМІНАРУ

З НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ДІТЕЙ І УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ТА З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ В ОБЛАСТІ (РАЙОНІ, МІСТІ)

ГРИ «СОКІЛ» («ДЖУРА»)

16-17 березня 2016 р.

м. Ужгород

КОНТАКТИ ОРГАНІЗАТОРІВ ТА СПІВОРГАНІЗАТОРІВ:

Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді

Поштова адреса: 01135, м. Київ, вул. Пестеля, 5-7 **для листів** м. Київ - 135, а\с 190

E-mail: juntur@ukr.net

директор *Савченко Наталія Володимирівна*, (044) 531-19-98 приймальня, факс
заступник директора *Бондарчук Денис Олегович*, (044) 238-06-54, 097-163-15-20;

E-mail: denistur@ukr.net

завідуючий відділом організаційно-масової роботи Центру національно-патріотичного виховання дітей та молоді *Бондарчук Олег Степанович*,
(044) 238-06-54; 098-899-74-69;

E-mail: zoriany@ukr.net

Громадська організація «Молодіжний клуб Джура»

головний спеціаліст відділу позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини Департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України, керівник ВГО „Молодіжний клуб „Джура”, голова Ради козацьких отаманів України

Грива Анатолій Миколайович, 067-941-43-65,

E-mail: radauk@ukr.net

Міжнародна благодійна установа «Центр Національного Відродження»

Поштова адреса: 01030 м. Київ, вул. Ярославів Вал, 9, прим. 5

Тел. (044) 234-49-43. Тел.факс (044) 235-28-32

директор, радник Міністра освіти і науки України

Рондзістий Тарас Іванович, 098-098-70-57,

E-mail: islawuta@gmail.com

Закарпатський центр туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді

Поштова адреса: 88000 м. Ужгород, вул. Висока, 8

Тел. (0312) 23-41-45. Тел.факс (0312) 61-30-08

директор: Чепи Володимир Іванович

завідувач методичного відділу: Середяк Андрій Вікторович

E-mail: zakcentour@gmail.com

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти

Поштова адреса: 88000 м. Ужгород, вул. Волошина, 35

Тел. (0312) 23-42-74

директор: Палько Тетяна Василівна

E-mail: info@zakinppo.org.ua

Вступ.

Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура») покликана до життя в середовищі учнівської молоді наказом Міністерства освіти і науки України № 855 від 25.12.03 р. "Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку військово-спортивну патріотичну гру "Сокіл" ("Джура") Українського козацтва". Не дивлячись, що цей наказ був формально скасований за часів Д.Табачника наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 687 від 25.12.03 р., бажаним впроваджувати гру у своєму навчальному закладі або на своєму терені на довгострокову перспективу щиро радимо організувати роботу на основі цього першого наказу за № 855 від 25 грудня 2003 року.

Сьогодні ведеться активна праця над покращенням існуючої нормативно-правової бази гри. Перший крок було зроблено міністром С.М.Квітом, коли він підписав наказ від 31.03.2014 № 276 «Про внесення змін до Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»). Цим рішенням було зобов'язано всіх суб'єктів гри щорічно проводити фінальні змагання на всіх етапах (районному, обласному і всеукраїнському. Таким чином учасники гри отримали додаткову мотивацію для активізації своєї діяльності. За таких умов можна бути впевненими, що гра буде надалі знаходити все більше своїх прихильників серед молоді, в середовищі освітян, в органах державної та місцевої влади.

На сьогодні основна робота з впровадження та поширення гри «Сокіл» («Джура») здійснюється Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України спільно з Радою козацьких отаманів України та Міжнародною благодійною установою «Центр Національного Відродження» при сприянні Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ, а також Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України. За цей час гра «Сокіл» («Джура») зарекомендувала себе як найбільш популярна форма позашкільної роботи з виховання молоді. Гра "Сокіл" ("Джура") знайшла системну підтримку і з боку Міністерства оборони України. Так, наказом Міністра оборони України від 11 січня 2012 р. № 14 затверджено Перспективний план реалізації Програми військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України на 2012-2017 роки, який передбачає всебічну підтримку заходів гри.

Але існуючий стан патріотично-виховної роботи і практика впровадження та поширення гри висвітлили цілу низку проблем в організації виховного процесу. Це плекання системою освіти водночас двох антагоністичних світоглядів через інваріантність ігрових форм та регіональний підхід в організації виховання учнів, низький рівень інформаційного висвітлення ефективних форм роботи, відсутність в достатній кількості методичних матеріалів, брак відповідних коштів для проведення фінальних етапів на всіх рівнях згідно концептуальних засад гри тощо. Та найгіршим є відсутність фахівців-виховників, які би мали тверду україноцентричну позицію і досконало володіли предметом гри, знаннями і навиками з козацької педагогіки.

Саме ця обставина змусила організаторів розпочати у 2012 році цикл вишкільних семінарів для майбутніх наставників з національно-патріотичного виховання та керівників гуртків «Джура». За два роки було проведено більше десяти семінарів всеукраїнського, регіонального та обласного рівнів.

Спільними зусиллями Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді, Інституту інноваційних технологій та змісту освіти, Ради козацьких отаманів України та МБУ "Центр Національного Відродження" за фінансової підтримки Благодійних Фондів Богдана Гаврилишина, «Добре серце» Олега Канівця, «Нові традиції» Сергія Бондарчука, Спільки об'єднань громадян «Демократична Київщина», яку очолює добродій Ігор Найда, Всеукраїнського благодійного фонду Юрія Дерев'янка відбулися вишкільні дводенні семінари для вчителів та вихователів середніх та позашкільних навчальних закладів, представників козацьких і громадських організацій в Києві, Дніпропетровську, Тернополі, Хмельницькому, Миколаєві, Запоріжжі, Кривому Розі, Нікополі, Полтаві, Павлограді, Львові, Івано-Франківську, Харкові, Ворзелі Київської області тощо.

Проведення вишкільних семінарів має за мету базову підготовку спеціалістів – виховників гуртків гри "Джура" та ідейно-духовний вишкіл відповідальних в системі освіти за патріотично-виховну роботу У програмі семінарів передбачено теоретично-практичні заняття з ідейних та

організаційних засад національно-патріотичного виховання, методики козацько-лицарського виховання, програми роботи по грі "Джура" протягом року, організації фінальних змагань як підсумку річного циклу праці.

Організатори семінарів впевнені, що їхня робота не лише покращить роботу з впровадження гри «Джура», допоможе місцевим органам влади, органам освіти, молоді та спорту, військовим комісаріатам, представникам козацьких і громадських організацій успішно провадити фінальні етапи гри на всіх рівнях, а і сприятиме створенню єдиної загальнодержавної системи патріотичного виховання молоді в Україні.

Одним з першочергових завдань національно-патріотичного виховання українських громадян є прискорити в суспільстві процеси очищення суспільства від наслідків радянського тоталітаризму, де головна роль відводиться поверненню історичної пам'яті української нації. Цьому має сприяти державна «політика пам'яті». Історія є важливим чинником, на якому ґрунтується національна пам'ять та ідентичність. Плекання національної пам'яті та розвиток національного нарративу є обов'язком кожної держави, що забезпечує їй легітимність та спадкоємність поколінь.

Відсутність такої політики в Україні і надзвичайна активність Росії в інформаційно-пропагандистській сфері створили відповідні умови для ескалації напруженості у стосунках двох сусідніх держав і підштовхнули Росію до воєнної агресії проти України. Кремлівське керівництво добре усвідомлює, що протиставляє себе цивілізованому світові. Але потужна інформаційна кампанія Москви, що спрямована на провокування розколу та ворожнечі в українському суспільстві, надихає агресора на швидку перемогу, в результаті якої мають зникнути українці і Україна як «временное государственное недоразумение», а далі - «переможців не судять».

Це вимагає від нашої держави адекватних дій. Зокрема потребує системної і скоординованої державної політики національної пам'яті, спрямованої на консолідацію суспільства довкола спільного минулого, виховання громадянина-патріота, а також запобігання виявам екстремізму, антидемократичних рухів, ксенофобії, та відновлення всіх різновидів тоталітаризму в майбутньому.

Вагомим успіхом у творенні умов для активної протидії російському агресору на інформаційному фронті стало повернення Українському інституту національної пам'яті статусу виконавчого державного органу. Тому особливе значення у практичній виховній роботі з молоддю необхідно приділяти співпраці з Українським інститутом національної пам'яті та використанню інформаційного продукту цієї установи. УІНП своїми методичними рекомендаціями приуроченими до подій, які внаслідок втручання радянських істориків отримали тенденційне висвітлення і контроверсійне трактування, прагне заповнити прогалини в історичній пам'яті українців. Враховуючи інертність державної машини у продукуванні нових навчальних програм і якісних підручників, робота УІНП є просто не замінимою. Бо ініціативи щодо об'єднання зусиль фахівців, поширення їхніх напрацювань для широкої аудиторії мають в більшості випадків одиничний характер. Зокрема, Інститут історії НАН України, який потенційно міг би долучитися до формування історичного державницького нарративу, нажаль, опікується в основному розвитком академічної історичної науки. Але історія має багато функцій. Сьогодні для українського суспільства, найважливішою з них є виховна. Як би цього не хотіли науковці, але складні теорії, що обґрунтовуються невеликим комплексом доказів (і завжди можуть бути заперечені такою ж кількістю доказів іншої сторони), ніколи не стануть елементами шкільної чи публічної історії.

Також важливе значення для формування державного патріотизму, національної свідомості і ідентичності мають відзначення державних свят, національних і пам'ятних дат. Нажаль, рівень їх організації, яким би масштабним і помпезним не був, в більшості випадків є неефективним. На цьому тлі доцільними є рекомендації Українського інституту національної пам'яті які дати відзначати і як це робити. Налагодження зворотнього зв'язку з інститутом і надання пропозицій щодо покращення «політики пам'яті» сприятиме підвищенню якості виховного процесу і ефективності співпраці УІНП з установами та навчальними закладами системи освіти.

Аналогічний підхід доцільно застосовувати у роботі з іншими відомствами, органами місцевої влади, насамперед з Міністерством оборони України. Відновлення шефських зв'язків військових

частин з навчальними закладами сприятиме кардинальному покращенню військово-патріотичного виховання учнівської молоді.

ПРОГРАМА
регіонального семінару з питань патріотичного виховання
(Закарпатська область, м. Ужгород, березень 2016 року)

16 березня 2016 року (середа)	
<i>Місце проведення: м. Ужгород, вул. Волошина, 35, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти (актовий зал)</i>	
10.00 – 11.00	Заїзд та реєстрація учасників
11.00 – 11.20	Відкриття семінару Сопкова Ганна Іванівна , директор департаменту освіти і науки Закарпатської обласної державної адміністрації; Грива Анатолій Миколайович , головний спеціаліст відділу позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини Департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України, керівник ВГО „Молодіжний клуб „Джура“; Рондзістий Тарас Іванович , радник Міністра освіти і науки України, директор МБУ „Центр національного відродження“; Чепа Володимир Іванович , директор Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді
11.20 – 11.45	„Національно-патріотичне виховання на Закарпатті: сучасний стан та перспективи“ Сопкова Ганна Іванівна , директор департаменту освіти і науки Закарпатської обласної державної адміністрації
11.45 – 12.00	„Робота Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді з національно-патріотичного виховання в Закарпатській області та його основні напрями роботи“ Чепа Володимир Іванович , директор Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді
12.00 – 12.15	„Організація національно-патріотичного виховання в межах окремого навчального закладу на прикладі Ужгородської загальноосвітньої спеціалізованої школи-інтернат з поглибленим вивченням окремих предметів“ Шкелебей Іван Михайлович , вчителю предмету „Захист Вітчизни“
12.15 – 12.30	„Діяльність громадських організацій у співпраці із Закарпатським обласним центром туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту щодо виховання майбутніх патріотів“ Делеган Михайло Васильович , голова Правління Закарпатської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидат історичних наук
12.30 – 12.45	„Формування позитивного іміджу Збройних Сил України. Рекламування військової служби за контрактом“ Марко Петро Михайлович , полковник ЗСУ, заступник військового комісара по роботі з особовим складом Закарпатського обласного військового комісаріату
13.00 – 14.00	Обід

14.00 – 14.30	<p>„Першочергові завдання з виконання Заходів Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді” (наказ МОН України від 16.06.2015 № 641)</p> <p>Рондзістий Тарас Іванович, радник Міністра освіти і науки України, директор МБУ “Центр національного відродження”</p>
14.30 – 15.00	<p>„Впровадження Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”) у навчальних закладах України у 2015-2016 навчальному році”</p> <p>Бондарчук Олег Степанович, завідувач відділу Центру національно-патріотичного виховання дітей та молоді Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді</p>
15.00 – 15.30	<p>„Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра „Сокіл” („Джура”) як система патріотичного виховання та організації дитячого самоврядування у навчальному закладі” (презентація)</p> <p>Грива Анатолій Миколайович, головний спеціаліст відділу позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини Департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України, керівник ВГО „Молодіжний клуб „Джура”</p>
15.30 – 16.00	<p>„Проект Всеукраїнської національно-патріотичної акції учнівської та студентської молоді „Ми – Українці!”</p> <p>Бондарчук Олег Степанович, завідувач відділу Центру національно-патріотичного виховання дітей та молоді Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді</p>
17 березня 2016 року (четвер)	
<i>Місце проведення: м. Ужгород, вул. Волошина, 35, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти (актовий зал)</i>	
10.00 – 10.30	<p>„Організація та проведення заходів з впровадження гри „Джура” у освітніх закладах, оздоровчих та туристсько-спортивних таборах Закарпатської області”</p> <p>Середяк Андрій Вікторович, завідувач методичного відділу Закарпатського ЦТКЕСУМ</p>
10.30 – 11.00	<p>„Образи героя і ворога сучасної України”</p> <p>Офіцинський Роман Андрійович, професор кафедри суспільно-гуманітарної та етико-естетичної освіти Закарпатського ІППО, доктор історичних наук</p>
11.00 – 12.30	<p>Засідання за круглим столом „Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Закарпатській області”</p> <p>Рондзістий Тарас Іванович, радник Міністра освіти і науки України, директор МБУ „Центр національного відродження”;</p> <p>Грива Анатолій Миколайович, головний спеціаліст відділу позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини Департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України, керівник ВГО „Молодіжний клуб „Джура”;</p> <p>Бондарчук Олег Степанович, завідувач відділу Центру національно-патріотичного виховання дітей та молоді Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді;</p> <p>Чобаня Роман Романович, начальник відділу дошкільної, загальної середньої, інклюзивної та позашкільної освіти департаменту освіти і науки Закарпатської облдержадміністрації.</p> <p>Чеп Володимир Іванович, директор Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді; Обмін досвідом.</p>

Організатори, доповідачі і тренери

Прізвище та ім'я	Посада	Контакти
Рондзістий Тарас Іванович	Радник Міністра освіти і науки України, директор Міжнародної благодійної установи «Центр Національного Відродження»	0980987057
Грива Анатолій Миколайович	головний спеціаліст відділу позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини Департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України, керівник ВГО „Молодіжний клуб „Джура“	0679414365
Бондарчук Олег Степанович	завідуючий відділом патріотичного виховання Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді	0988997469
Чепа Володимир Іванович	директор Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді	(0312) 23-25-69
Середяк Андрій Вікторович	завідувач методичного відділу Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді	(0312) 23-41-45

ІДЕЙНО-ВИХОВНІ ОСНОВИ ГРИ «ДЖУРА»

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

В Україні джурами завжди називали, як про це записано в Малій енциклопедії Українського козацтва, «*молодих вихованців, зброєносців і помічників досвідченого козака. Інститут джур був дуже поширений і авторитетний, бо існував протягом усієї історії козацтва. Стати джурую міг не кожен, а лише той, хто годився до козацької служби, пройшовши певні випробовування – як фізичні, так і моральні. Причому духовна загартованість передувала фізичній, якої набували упродовж кількох років. Виховувалися перш за все розважливість та поміркованість, впевненість у собі і власних силах. За існуючою у Війську Запорозькому традицією кожен козак на схилі життя мав підготувати для служби у Війську замість себе молодого юнака. У джури брали своїх молодших родичів (якщо вони були), а частіше – сторонніх підлітків, яких спочатку привчали до ведення козацького господарства, а пізніше, вже на Січі, навчали військовій справі. Система виховання була досить жорсткою. І далеко не всі вихованці годилися для військової служби. Часто вони успадковували від своїх вихователів не тільки військовий досвід, а й усе майно і господарство. У перших воєнних походах патрон-вихователь пильно опікувався своїм джурую, доки той не набуде певного досвіду і не стане повноцінним козаком. У свою чергу джура мав усіляко дбати про свого наставника і беззаперечно виконувати всі його накази, демонструючи при цьому швидкість, дотепність та кмітливість».*

II. СТРАТЕГІЯ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ГРИ "ДЖУРА"

ВІЗІЯ – нове покоління української молоді, виховане на патріотичних, християнських засадах, на чолі якого стоятиме справжня еліта.

Мета - місія гри «Джура»: сприяти фізичному, морально-психологічному, інтелектуальному, ідейно-світоглядovому та духовному вихованню і самовихованню української молоді на добрих громадян та провідників суспільства на основі українських національних традицій та християнської моралі.

Завдання:

– Фізичне, емоційне, розумове та духовне виховання української молоді на основі козацьких духовно-світоглядних цінностей.

– виховання нового покоління української провідної еліти на прикладі геройських чинів Борців за незалежність Української держави та на ідеалах Добра, Правди, Краси, Свободи.

– формування серед молоді засад здорового способу життя засобами туризму, спорту, військово-патріотичного виховання;

– популяризація серед молоді військово-прикладних видів спорту, активних способів дозвілля, історії визвольних змагань, козацької культурної спадщини та української військової традиції;

Очікуваний результат, який би ми хотіли досягнути:

- гра «Джура» мала б охопити всі верстви шкільної молоді від молодших школярів до ліцеїв, від сходу до заходу України, проникнути в кожен район.

- щорічні фінальні змагання від районних до всеукраїнських, де б змагались кращі представники виховних козацьких, скаутських, дитячо-юнацьких об'єднань.

- формування у залучених до гри дітей та юнацтва основ патріотизму - активної громадянської позиції, національної гідності і самосвідомості, любові до своєї Батьківщини - України, готовності захистити свій рідний край;

- створення потужного молодіжного патріотичного руху за підтримки органів державної влади та місцевого самоврядування;

- розвиток та популяризація українських спортивних та бойових традицій, відродження національних єдиноборств, зацікавлення та заохочення молоді до військової служби.

- популяризація засад здорового способу життя.

Реалізацію даної стратегії можливо втілити за кілька років системної праці органів державної влади, козацьких товариств та молодіжних виховних організацій.

III. ІДЕЙНІ ЗАСАДИ ГРИ «ДЖУРА»

Ідейні засади гри "ДЖУРА" виходять із лицарського покликання «Служіння Богові, Батьківщині, ближнім»:

Вірність Богові та Україні - мудрість;

Допомога ближнім (люби ближнього свого, як самого себе) – відвага або мужність;

Дотримання кодексу лицарської честі (козацького Звичаю) - шляхетність.

КОДЕКС ЛИЦАРСЬКОЇ ЧЕСТІ.

Є три ключові риси провідної верстви: мудрість, шляхетність, мужність (відвага), які можна деталізувати наступним чином:

1. **Завжди готовий і безкорисний** - це значить, що козак повсякчасно готовий виконати свій обов'язок Служіння Богові, Україні, іншим. Це значить, що він Україну та службу їй ставить вище від усіх скарбів цього світу.

2. **Чесний** – це значить, що ім'я козака носить чесно і ніколи не сплямить ніяким вчинком. Він завжди дотримується високих вимог козацької моралі.

3. **Дисциплінований** – це значить, що він підпорядкований і вірний аж до смерти Ідеї Служіння Богові, Україні, іншим, підпорядковується своїм провідникам та козацькому Звичаяю. Він знає, що

дисципліна - це основа організації і сила, а анархія - це руїна. Тому завжди і всюди підтримує авторитет України, козацтва і своїх провідників.

4. **Активний і підприємливий** - це значить, що він працює і бореться всіма силами, використовуючи всі можливості, кожну хвилину для добра України. Він не знає безділля. В нього за думкою і словом іде чин, мов за блискавкою грім. Бо життя - це рух, боротьба, а спокій - застій і холодна смерть. Кожну ідею, організацію чи людину оцінює за ділами, а не за словами. Пасивність - це прикмета рабства. Пасивності раба протиставляє творчу ініціативу та напружену активність борця-провідника.

5. **Відважний** - це значить, що він завжди відважно й безстрашно протиставляється всім перешкодам і небезпекам. Він не знає страху. Заяча вдача боягуза йому чужа й гидка.

6. **Витривалий** - це значить, що він завжди бореться завзято й витривало. Він знає, що без витривалості, доведеної аж до впертості, нема перемоги.

7. **Зрівноважений** - це значить, що він завжди підтримує повну рівновагу духу. Життя козацьке повне трудів, перешкод і небезпек. Щоб їх побороти, щоб опанувати становище й зібрати всі сили для удару у відповідне місце, треба насамперед опанувати себе. Тому український козак і в воді, і в вогні, й у відкритому бою, в тріумфі чи перед лицем смерті завжди однаково спокійний, гордий і усміхнений. Вміє по-лицарськи перемагати і вміє по-геройськи вмирати.

8. **Точний** – це значить, що він завжди дотримується точності в житті, включно до дрібниць.

9. **Здоровий** - це значить, що він хоче бути здоровим, він хоче, щоб усе українське покоління було здоровим. Україна потребує сильних, здорових духом і тілом синів і дочок. Тому сам у міру можливостей вправляє та поширює руханку і спорт, не нищить свого здоров'я вживанням наркотиків, не п'є алкогольних напоїв і не курить, і не веде розпусного життя.

10. **Обережний** - це значить, що він завжди дбає про безпеку (козацьку таємницю, безпеку занять).

І V. СИМВОЛІКА ГРИ "ДЖУРА":

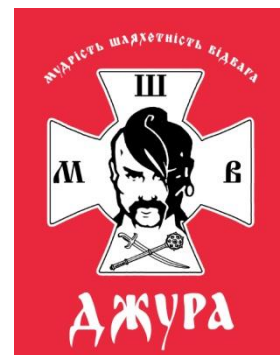
Відзнака гри. В основі символіки гри лежать ідейні засади. Використані три кольори – чорний, червоний і білий – традиційні для української вишивки. Тло червоне (малинове) – основний колір козацьких знамен. Білий козацький хрест – традиційна українська та загалом лицарська відзнака. Шабля і булава, звичаєві козацькі символи простого воїна та володаря – символи виховання добрих громадян та провідників суспільства. Голова козака – збірний образ воїна-лицаря-козака, ідеал, до якого слід стреміти молоді. Мудрість, шляхетність, відвага – три риси провідної верстви, виховання яких особливо потребує українська молодь.

Курінні атрибути:

Кожен курінь обирає собі ім'я визначного козацького, військового, державного, суспільно-політичного, культурного діяча всеукраїнського масштабу, чи свого краю. Члени куреня мають його шанувати, брати собі за приклад, знати його кращі риси, здобутки, чим він прислужився Україні. Назва куреня має звучати наприклад: Корсунський курінь ч.3 ім. Марка Жмайла (номер надає місцевий штаб відповідно до почерговості реєстрації).

Курінний клич-гасло. Має відображати лицарсько-воїнську, козацьку традицію, світогляд, ідеали. Можна використати народні приказки чи прислів'я, латинські вислови: "Двічі не вмирати", "Або пан, або пропав", "краще вовком згинути, аніж жити псом", "зі щитом або на щиті". Мета – клич має ідейно об'єднувати всіх членів куреня, спрямовувати їх на якусь позитивну поведінку.

Курінне знамено — це полотняний або сатиновий квадрат розмірами 75x75 см. Він складається з двох чи трьох барв. На правій (лицевій) стороні у центрі нашивається відзнака гри,

висотою 25 см. На тій же стороні розміщуємо симетричний напис назви куреня. Розміри букв по висоті – 10 см. На лівій (зворотній) стороні без нашивок. Прапорець носить як прикріпленням до державки довжиною 180 см та діаметром 3 см.

Барви куреня – будь-які два чи три кольори, вибрані куренем. Основна барва для всіх учасників гри "Джура" – малинова. Її можна використовувати як одну з барв куреня, але не як основну, а додаткову, яка виконує функції тла (фону).

Однострій (типова форма) – має бути простий у виготовленні з елементами козацької тематики та традиції. Основний елемент – вишиванка. Для виготовлення однострою можна використати елементи обмундирування українського війська чи силових структур. Для участі у спортивних та польових змаганнях слід використовувати спеціальний одяг.

Ройові атрибути:

Назва. Має мати героїчний, козацький, патріотичний зміст. Найкраще, використовувати зооморфні мотиви, гумористичні, історично-героїчні, подекуди і фантастичні образи, зокрема з фольклору: Нічні кажани, Волоцюги, Гайдамаки, Сіроманці, Котигорошки, Чорні вершники, Чорні запорожці, Залізні вовки. Мета: створення збірного образу, який би сприймали члени рою як частинку себе, і це б мотивувало їх спільно наслідувати свій ідеал, співдіяти у досягненні перемоги.

Відзначка - схематичне, символічне зображення назви рою. Форма: білий круг з чорним колом. В середині чорне зображення. Розмір – D - 5 см. Можна використовувати на правому рукаві однострою, на висоті середини між ліктем та краєм рукава на плечі.

Вітання та звертання учасників гри «Джура»

Учасники гри звертаються один до одного «Друзе/подруго» із додаванням імені.

Урочисте вітання - «Слава Україні!», відповідь – «Героям слава!».

Гасло гри «ДЖУРА» - «В єдності – сила! В силі – перемога!» (гасло товариства «Січ»)

Клич: «Душу – Богові, Життя – Україні, честь – нікому».

V. ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ ГРИ «ДЖУРА»

Виховний ідеал гри – козак-лицар, свідомий, відповідальний та повновартісний громадянин-патріот, провідник в суспільстві.

Завданням гри «Джура» є формування козацько-лицарського типу сучасної молоді людини.

Козацько-лицарський тип людини – це шевченківський тип людини, який міцно укоренився в духовності і бутті українців. Домінантна ідея такої людини «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!» (Т.Шевченко). Така людина завжди прагне стати володарем становища, господарем землі, невпинно боротися до перемоги з лжетеоріями, ідеями, які послаблюють процеси національного відродження, державотворення. Така людина всіма шляхами і засобами в ідеологічній, духовній сфері та конкретними і щоденними справами наближає «апостолів правди і науки», національних законодавців «з новим і праведним законом» (Т.Шевченко). Козак – людина шевченківського типу відкидає «пристосування до чужої сили в Україні» (М.Шлемкевич) і утверджує себе як «господар домовитий по своїй хаті і по своїм полі» (І.Франко).

Лицарський тип людини - один із найвищих ідеалів українського народу, який утверджений в нашій національній свідомості і самосвідомості талантами, працею рук і зусиллям мозку Т.Шевченка і І.Франка, Лесі Українки, М.Гоголя, П.Куліша, Б.Грінченка і Б.Лепкого, Є.Маланюка, О.Ольжича і Олени Теліги, В.Симоненка і В.Стуса і Ліни Костенко та ін. Такий ідеал українця, громадянина нашої держави вчені і митці, політичні, державні і громадські діячі, психологи і педагоги, батьки мають наповнювати сучасним духовним змістом, конкретними державотворчими справами.

Сучасний козацько-лицарський спосіб життя враховує, що боротьба з площини «вогнем і мечем» все більшою мірою переходить у площину боротьби ідей – наукових, політичних, теорій,

концепцій, духовних цінностей, інформаційних технологій та практичних справ, конкретної дії, поведінки. Козацько-лицарська духовність спрямовує практичну діяльність на підвищення добробуту українського народу, розвиток його культури, інших сфер життя, державотворення.

Виховний ідеал гри «Джура» виражається в ідейних засадах, зокрема в козацько-лицарському кодексі честі та в трьох рисах провідної верстви – мудрість, шляхетність, мужність.

VI. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ГРИ. СТРУКТУРА ГРИ «ДЖУРА». ЩО ТАКЕ РІЙ. ЯК ОРГАНІЗУВАТИ РІЙ «КОЗАЧАТ», «ДЖУР» ЧИ «МОЛОДИХ КОЗАКІВ». АЛГОРИТМ ДІЙ. РОЛЬ ВИХОВНИКА, ОРГАНІЗАТОРА ГРИ «ДЖУРА» У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ.

ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАГИ.

Успіх будь-якої справи залежить від таких факторів: добре сформульованої ідеї, розробленого шляху (способу її досягнення), успішно підібраних кадрів та їхньої самоорганізації для досягнення мети (структура), ресурсів, потрібних для досягнення поставлених завдань.

Кадри і спосіб їхньої організації в якусь спільноту заради досягнення мети є визначальним, адже результат в переважній більшості спрямований саме на людину (особистість). Особливо, якщо ми говоримо про виховний процес.

Психологія, соціологія, педагогіка шляхом багатьох емпіричних експериментів, спостереження визначили, що найкраща організаційна форма для виховання, навчання і розвитку особистості є мала група. Оптимально це 6-8 осіб.

На цій основі і визначено ідею «рою» як найменшої базової структурної одиниці в грі «Сокіл» («Джура»).

Стоїть питання, хто має бути провідником рою? Однозначно член рою, юнак. Адже гра дитячо-юнацька. Саме плекання отого ройового отамана, лідера малої групи і є ключова ціль виховного процесу. Чому? Тому що саме авторитет з числа однолітків може найкраще заохотити до плекання в собі громадянських чеснот, до позитивної поведінки, до перемоги в грі. Підготовлений ройовий і добре зорганізує, і проведе збірку рою, і тренування. Підлітки і юнаки найкраще визнають авторитет рівного собі, аніж дорослого. Саме в такому віці спостерігається «бунт» проти старшого покоління. Праця в гурті пробуджує в молоді здорові амбіції, прагнення бути кращим, вирізнитись, здобути щось. І це якраз добра умова для розвитку характеру, сили волі, світогляду. Завдання виховника корегувати цей процес, щоб він не вийшов за рамки безпеки та моралі.

Яка ж роль виховника (вчителя, старшого козака)? Не вести, а допомагати. Не повчати, а давати добрий приклад. Бути старшим другом.

На жаль, в переважній більшості в системі освіти можна спостерігати, що вчитель-організатор вирішує і відповідає практично за все. І як після цього виросте відповідальне, свідоме і повновартісне майбутнє покоління? Але ж українська педагогічна наука в роки незалежності констатувала, що навчально-виховний процес – це суб'єкт-суб'єктний процес. Слід пам'ятати, що у вихованні особистості дуже важливим є виховання відповідальності, обов'язку, самостійності, самосвідомості, рішучості, ну і звісно свободи особистості (основна риса козака-воїна!). А без надання можливостей це здобути шляхом практикування, праці, гри, навчання – неможливо.

Обмежує педагогів страх. Так, страх за себе. Доводиться постійно чути, що з дітьми може щось статися, і як їм можна дати трохи свободи, якщо вони такі шибайголови!

Це зокрема зумовлено системою юридичної відповідальності педагогів під час організації масових акцій, організованих поїздок з дітьми тощо. Перше, що доводиться їм дізнаватись під час планування якогось заходу – ви несете відповідальність за дітей, якщо з ними щось станеться, то будете мати проблеми (аж до кримінальної відповідальності). І хіба може вчитель в таких умовах думати про цілі виховного процесу? Він думає за себе. І плюс йому не платять за щось більше, як

просто відбути свою роль. Звісно безпека і здоров'я дітей мають якнайкраще зберігатись, але аргумент, що «заняття фізкультури не треба проводити, тому що там помирають діти» є безглуздим і навіть злочинним. Є в народі вислів – «береженого Бог береже». Це означає – хто зробив основні заходи безпеки (інструктаж, перевірка інвентарю та спорядження, території і т.д.), той має покладати надію на Бога і не переживати, що щось трапиться. Бо трапитись може завжди щось, а це в руках вищих сил і від нас не залежить.

СТРУКТУРА.

Як же мають бути об'єднані рої в системі гри на рівні школи? І яке має бути охоплення грою учнів? Якщо говоримо про реальний результат, то відштовхуватись найперше слід від критерію якості. Краще менше, але краще. Гра «Джура» для загалу має бути чимось особливим, куди не кожен може потрапити просто так. Гра має бути для кращих учнів, еліти школи. Чому? Тому що, якщо накинемо «тотально» гру на маси, то розмиємо суть і ідею. Цей шлях вже проходили з «козачатами», «соколами», «січачами», які в дев'яностих масово створювались по школах. Звісно для загалу школи варто проводити кілька разів змагання на козацьку тематику: козацькі забави, військово-спортивну спартакіаду, конкурс пісенної творчості, мандрівки місцями козацької слави. Але це мають бути масові разові акції, які даватимуть учням тільки базовий загально виховний ефект (добре враження про гру).

Отже, на рівні школи для початку достатньо створення одного куреня (чисельністю 3-5 роїв по 8-10 осіб кожен) імені визначного громадського, культурного, військового діяча, бажано із даної місцевості.

Бути членами постійно діючого структурного об'єднання на рівні школи мали б кращі учні, дібрані за принципом якості: здібностей, заслуг в змаганнях, доброї поведінки, успішності в навчанні, лідерським якостям тощо. І якщо хтось хоче потрапити в козацьке учнівське товариство – має досягнути визначених критеріїв.

Практичний досвід свідчить, що ефективна чисельність становить 3-5 роїв (20 – 40 учнів). Такою чисельністю легше управляти, координувати, організовувати до праці.

Провід куреня мали б складати старшокласники, кращі з молодих козаків, які б могли бути прикладом і авторитетом для інших.

Начальником шкільного штабу гри «Сокіл» («Джура») («Батьком» шкільного козацького куреня) мав би бути вчитель (історії, Захисту вітчизни, фізкультури тощо), якого це реально цікавить, а не у зв'язку з виконанням своїх обов'язків. Або довірена особа з місцевої козацької організації, якому дирекція школи довіряє опікуватись учнями. Один із принципів гри – добровільність.

Педагоги, дотичні до впровадження гри «Джура» (заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, вчитель історії, вчитель предмету «Захист Вітчизни», вчитель фізкультури, інструктор з туризму, краєзнавства, бібліотекар, вчитель української мови та літератури, класні керівники, завгосп) плюс представники місцевих козацьких, ветеранських, офіцерських організацій мали б складати шкільний штаб із впровадження гри та виступали відповідальними інструкторами-спеціалістами в системі навчання та підготовки Джура.

Свого представника в шкільному штабі мала б мати Батьківська рада – орган з числа батьків дітей, що є членами куреня. Вони б могли якнайкраще допомагати діяльності куреня, зокрема фінансово.

Начальник шкільного штабу мав би входити в свою чергу до районного штабу гри.

В обласний (де треба в районний) штаб мали б входити діловоди: із оргкадрових питань, заступник начальника штабу і відповідальний за безпеку (суддя), з інформації (писар), з організації масових заходів (осавул), з програмного та методичного забезпечення (хорунжий), , із фінансово-господарських питань (скарбник). Інші члени штабу мали б визначатись за потребою.

КАДРИ.

Звісно, було б добре грою охопити якомога ширші вікові категорії учнів. Але усе з розвитком і поступово. Починати слід із старшокласників 9-10 клас.

Далі поступово поширювати вплив на 5-8 класи. Якщо з кожного потоку було організовано по 1 рою, то якраз і виходить 5-6 роїв. Це є достатня чисельність для розгортання діяльності куреня.

Прийом в члени куреня варто здійснювати поступово. Спочатку кандидат має написати власноручно заяву, яку погоджують батьки. Випробувальний період мав би складати 2-3 місяці для прихильника.

Далі його слід було б прийняти в новаки – так називали козаки добровольців, що тільки зголосились в козаки. Термін для новака мав би складати від кількох місяців до року-півтора, залежно від старанності і готовності.

Наступним, основним ступенем мав би бути «джура». В козаків – це той, хто здобував всі премудрості козацької науки і готувався стати воїном. Термін складав до 7 років.

Для джур варто було б розробити 3 проміжні ступені зрілості, які б відображали зростання в «козацькій науці» (це завдання на перспективу, на кілька років. Зокрема на основі пропозицій практиків). Хороший приклад є в Пласті, де є три проби пластунської Програми.

Тривалість періоду цього ступеня мала б скласти від 3 до 5 років (6-10 клас).

Ті із джур, які б пройшли повний курс підготовки, навчання, відповідали б ідейним засадам, мали б достатньо сформований характер, волю та світогляд, - могли б стати молодиками – так називали козаки тих із них, хто готувались вже незабаром стати правдивими воїнами, які закінчили курс підготовки і вже чекали своїх випробувань, першого бою.

Вимоги до прийняття в козаки до нас дійшли такі: переплисти Дніпро, пройти на чайці пороги, відбути один морський похід.

Тому і в виховній системі гри «Джура» для молодиків, що хочуть стати козаками, мали б бути певні випробування. Найперше варто було б їх перевіряти на провідницькі, лідерські здібності. Перевіряти характер та силу волі. Перевіряти здатність організовувати щось суспільно-корисне для інших.

Це б мала бути підсумкова система завдань, випробувань, пройшовши які молодик міг би стати козаком.

Посвячення в козаки варто б було проводити в урочистій обстановці, за участю колективу всієї школи, батьків, священників, досвідчених козаків. Тоді обряд вартував свого змісту, оскільки кандидат на посвячення пройшов би за роки хороший вишкіл плекання свого характеру, сили волі, духу і світогляду.

Це була спроба загалом коротко описати шлях крізь гру «Сокіл» («Джура») учня школи від нерішучого, сором'язливого ще новака до козака, готового свідомо і жертвовно прислужитись Богові, Україні та ближнім.

Повноцінно цей шлях буде описано після узагальнення величезного досвіду, накопиченого протягом кількох років безпосередньої праці в школі.

Першочергові завдання виховнику, який пройшов навчання на Семінарі:

Донести інформацію про гру «Джура», виготовити і роздати (розвісити) плакати гри «Джура» в навчальні заклади (органи освіти, своя школа і школи району (міста).

Взяти участь в нарадах (семінарах) з питань патріотичного виховання, де поінформувати про порядок запровадження гри «Джура».

Взяти участь в організації та проведенні I-го (районного, міського), обласного етапу Всеукраїнської гри «Сокіл» («Джура»). Сприяти участі переможця обласного етапу у Всеукраїнському фінальному етапі.

Із прикладу роботи

ОРГАНІЗАЦІЯ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ШКОЛАХ КОЗАЦЬКО-ЛИЦАРСЬКОГО ВИХОВАННЯ

За допомогою тільки школи побудувати світ неможливо, але й без допомоги школи теж неможливо...

Учнівське самоврядування – це здійснюване самими школярами управління справами своїх колективів. У школі воно охоплює всі первинні, проміжні та загальношкільні учнівські колективи, товариства, клуби, інші об'єднання учнів.

Учнівське самоврядування – це форма демократичної побудови життя учнівського колективу, яка передбачає:

- широку участь учнівських самодіяльних організацій та їхніх виборчих органів в управлінні найважливішими питаннями своєї життєдіяльності з урахуванням інтересів учнів різних вікових груп;
- формування високих моральних якостей, інтелектуальних і організаторських здібностей;
- удосконалення практичних умінь та навичок у процесі колективного визначення важливих цілей із подальшою їх реалізацією.

Самоврядування – дієвий спосіб поєднання теорії та практики у вихованні громадянина демократичного суспільства, своєрідна практична частина громадянської освіти та виховання. Учні на практиці засвоюють свої права та обов'язки.

Спостереження за розвитком сучасного українського суспільства показують, що відбувається «звужування» держави – громада все більше бере на себе її функції, а громадяни все частіше спільно вирішують проблеми, не звертаючись по допомогу до державних органів. Це пов'язано із загальною тенденцією нашого часу, з переходом від державного до державно-громадського управління.

Ефективність нової схеми державно-громадського управління визначається рівнем громадянської культури всіх членів суспільства, і тому (у теперішніх складних умовах державотворення) школа повинна керуватись принципом пріоритету прав особистості над інтересами суспільства і держави, гуманізму, свободи, демократії, миру, національної злагоди, надаючи дитині, підлітку, юнакові (юнці) ще в школі навичок громадського самоврядування, виховуючи лідера XXI століття, людину, яка буде в змозі приймати доленосні рішення в житті громади, регіону, держави і бути відповідальним за них.

Проблема визначення універсального типу самоврядування, який забезпечив би позитивний результат, постійно хвилює педагогів. У педагогіці спостерігалось чимало спроб зробити самоврядування схожим на якісно працюючий механізм (ми пам'ятаємо учнівські комітети часів радянського періоду), але історія розвитку педагогіки учнівського самоврядування доводить, що навіть сьогодні ми не наблизились до цього ідеалу, не змогли створити ідеальний механізм під назвою «учнівське самоврядування». Це не свідчить про безсилля науки в дослідженні природи людини чи про недостатність пошуку педагогів-практиків. Психолого-педагогічна наука і передова новаторська практика не змогли зробити учнівський орган самоврядування школи певним «штучним інструментом».

Що ж заважає знаходженню ідеального механізму? Розмаїття цілей та завдань самоврядування, елементів змісту та видів форм моделей. Багатоваріантність умов і засобів управління. Неоднозначність виявлення закономірностей самоврядування в залежності від індивідуальних особливостей дітей і багатьох інших факторів.

Презентація моделей самоврядування на Всеукраїнському методичному зборі педагогів та учнівських лідерів «Лідер XXI століття» за підсумками заключного етапу Всеукраїнського конкурсу на кращу модель учнівського самоврядування показала, як по-різному організують учнівське самоврядування кращі школи України: в кожній сформувались свій стиль, темп і ритм роботи, власні методи й прийоми, певні психолого-педагогічні здобутки.

Отже, немає єдино вірного підходу до виховання лідера, а є лише велике розмаїття ідей щодо організації цієї роботи. Головна ідея – ідея багатоваріантності моделей учнівського самоврядування (і взагалі організації навчально-виховного процесу).

Згідно із Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», Положеннями «Про загальноосвітній навчальний заклад», «Про педагогічну раду середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу», «Про раду школи», «Про піклувальну раду школи» - в школах козацько-лицарського виховання Буджаку вже більше двох десятиріч функціонує модель державно-громадського управління, яка базується на дотриманні прав та обов'язків усіх суб'єктів навчально-виховного процесу: учнів, учителів, батьків, громадськості. Однією із складових частин його є учнівське самоврядування у формі Козацько-Отаманської республіки, що базується на традиціях лицарської верстви українського народу (козацтва).

Вищим органом учнівського самоврядування школи козацько-лицарського виховання є Коло джур і дан (загальні збори учнів 5-9 класів), яке збирається не рідше 2-х разів на навчальний рік: у травні та у вересні.

На Колі джур і дан заслуховується звіт про роботу ради джур і дан, обирається новий склад Ради джур і дан (травень) та затверджується план роботи Ради джур і дан (вересень). Новий склад Ради джур і дан оновлюється не менш як на третину її членів і обирається терміном на один навчальний рік.

Рада джур і дан обирається у кількості 15 осіб (головного отамана, головної берегині, писаря та 12 отаманів (берегинь) паланок (секторів роботи). Рада джур і дан працює за 4 циклами напрямків роботи (всього напрямків роботи – 10).

У школах є узгоджувальні Ради джур і дан (у випадку розбіжностей в поглядах на якусь проблему між джурами та данами), які складаються з Ради отаманів загонів і ради дан (берегинь) загонів. Отаманів та берегинь обирають на класних зборах джур і дан терміном на один навчальний рік.

До узгоджувальної Ради джур і дан на правах співголів ради входять: головний отаман Ради джур і дан та головна берегиня Ради джур і дан.

Узгоджувальна Рада джур і дан разом із писарем Ради джур і дан складає Координаційну раду цікавих справ.

З числа молодих козаків старших класів обирається Суд козацької честі терміном на один навчальний рік у такому складі: суддя, радник, писар. Лелі, дани, берегині не підсудні Суду козацької честі.

Крім отаманів та берегинь, класні збори джур і дан обирають терміном на один рік (із обов'язковим піврічним звітом про роботу і можливістю переобрання) писаря, хорунжого, бунчужного, товмача, скарбничого та інших посадових осіб керівного складу класного козацького загону.

Ця модель учнівського самоврядування у школах козацько-лицарського виховання Буджаку на практиці довела доцільність виховання національної самосвідомості, громадської активності, формування творчої особистості козачат, зміцнення фізичного і морального здоров'я.

У серпні цього року відбулося традиційне козацьке таборування регіону, яке переконливо показало, як важливо в наш час мати дитячу організацію у школі – вона підмурок колективної

виховної роботи. На жаль, наш педагогічний корабель накренило у бік індивідуалізації навчання та виховання, і цей крен призводить до того, що багато школярів відмовляються від шкільної «індивідуальності» на користь неформальних, а іноді й злочинних угруповань та об'єднань.

Із початку XXI століття українство практично відмовилось від шкільного виховання, в результаті чого, як показує досвід, виникають спотворені стосунки, злочинність, сексуальна розбещеність, самотність особистості, що привело до необхідності введення в багатьох школах спеціальної служби охорони порядку (людей в уніформі). Однак здебільшого цей порядок вони не можуть навести, бо причини безпорядку не зовнішні, а внутрішні – губляться традиції щодо організації життя дітей у колективі – самоврядування, гласність, свідомий порядок, дисципліна, самообслуговування. Відомо, що не може бути успішним виховання громадянина-господаря своєї країни, якщо дитина, підліток не навчатися відповідально ставитись до виконання своїх функцій в організації життя класу, школи, сільської громади.

У пресі, на телебаченні наші школи (школи козацько-лицарського виховання) звинувачували у мілітаризації системи виховання. Так, у нас є прапор, однострій, марширування, салютування, загони, командири (отамани). Але це має вигляд гри, що спирається на вікові особливості підлітків, прагнення до романтики. Це **форма** нашої організації, яка ґрунтується на історичному досвіді українського народу, а **зміст** – виховання патріота, свідомого громадянина, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації. До речі, скаутські організації в усіх країнах Європи та Америки також мають елементи воєнізації, але їх ніхто не звинувачує в антигуманізмі й мілітаризації дитячого життя. Наша виховна система (козацька педагогіка) спирається на владу спільності як джерела впливу на особистість: взаємодопомога, відчуття іншого, підкорення спільно обраним законам, вимогам – все це зумовлює великий позитивний вплив на особистість у процесі формування нашої Молодої Січі – братства козачат. Що антигуманного в таких принципах життя нашого колективу: ніхто не має права образити іншого, бо дістане відсіч від усього дитячого гурту; ніхто не може порушити закони життя класу, школи, йому цього не дозволять; стриманість, ввічливість, повага до старших; міра в одязі; відповідальність за виконання своїх обов'язків?!

Не зайве буде додати, що ми користуємось цілковитою підтримкою батьків та громадськості.

На теперішній час вважається, що **вся** Україна **всі** роки Незалежності **не** займалася військово-патріотичним та духовним вихованням й знищувала свої Збройні Сили, які тепер **не можуть** захистити Батьківщину! Захищають Україну **добровольці!**

Велика увага приділяється в школах козацько-лицарського виховання Буджаку формуванню таких понять, як учнівська честь, гідність, совість.

Засобами козацької педагогіки ми формуємо у козачат «командний дух»: наша команда – це, відповідно, наша Січ, наша школа, наше село, наша Україна; виховуємо козака, для якого найдорожче – воля і честь! Хіба це погано?!

Дивлячись на перебіг таборування, на злагоджені колективні дії команд фіналістів, розуміємо – ми на вірному шляху!

Колиска наша – ненька Україна,

Сини її – преславні козаки,

Що йшли за правду і за волю

З життя земного в вічне...

Одним з принципів, за яким будується школа козацько-лицарського виховання є принцип ідеалізації, тобто виховання козачат на позитивних прикладах, формування у молоді національної свідомості, духовності, фізичної досконалості, високої культури. Цей принцип має непересічний характер.

Немає ідеальних людей і не можна з будь-кого робити ідеал для молоді, але можна говорити про орієнтацію на моральні принципи: відданість ідеї Івана Мазепи, любов до Батьківщини Тараса Шевченка, відвага і честь Івана Сірка. Ми за основу принципу ідеалізації вибрали ідеал лицаря – високошляхетної, духовно багатой, морально чистої й мужньої людини. Такими лицарями були Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Тарас Шевченко, Михайло Драгоманов, Борис Грінченко, Софія Русова, Володимир Вернадський, Михайло Грушевський. Український лицар живе для Батьківщини: він завжди готовий віддати за неї своє життя. Найдорожче для нього – лицарська честь і слава...

Наводжу ряд позитивних підсумків нашої системи козацько-лицарського виховання:

- зростання національної свідомості, патріотизму, відданості ідеалам українського державотворення, демократичного суспільства, етнонаціональної злагоди всіх учасників виховного процесу (а це – учні, вчителі, батьки, громадськість; на Буджаку мешкають представники багатьох національностей – українці, росіяни, болгари, гагаузи, молдовани, румуни та ін.);

- інтенсифікація процесів духовного єднання учасників виховного процесу, що виявляється у повазі, довірі, взаємодопомозі, щирих взаєминах між педагогами і школярами, педагогами і батьками, мешканцями громади (у школі і на території громади вже з десятків років нема правопорушень – а це духовний вплив школи на село; у школах козацько-лицарського виховання стабільно висока навчальна успішність - її якісний показник складав у 1998 році – 45%, у 2005 році – 53%, у 2010 році – 56%, у 2014 році – 55%);

- зростання ролі колективу учасників навчально-виховного процесу як саморегулюючої системи (як директору школи мені досить часто не дають можливості проявити свій «управлінський талант» - плануєш якусь адміністративну ініціативу, прийдеш до школи – дивишся, а проблема вже вирішена, і вирішив її або рядовий учитель, або хтось із учнівського активу, або хтось із батьків; вимагаєш пояснення від ініціаторів, а вони кажуть: «Та навіщо Вас турбувати. Ми це можемо й самі вирішити...»; таке ж відбувається й в інших школах козацько-лицарського виховання).

Школи козацько-лицарського виховання Буджаку стали центром духовного життя, берегинями козацького духу станиць, і для цього у них є всі необхідні складові: вони національні, мають національно налаштовані кадри, оригінальну систему учнівського самоврядування, яка базується на традиціях лицарської верстви рідного народу, а в підґрунті – сформовану громадську думку та козацькі звичаї і традиції станиць.

В.Тимофєєв, отаман Буджацького козацтва.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ВПРОВАДЖЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОЇ ГРИ "СОКІЛ" ("ДЖУРА") У 2015/2016 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.11.2015 № 1219 «Про проведення у 2015/2016 навчальному році Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”)».

2. Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру "Сокіл" ("Джура") затверджено Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.08.2012 № 687

3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 31.03.2014 № 276 «Про внесення змін до Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18 квітня 2014 № 436/25213)

4. Рекомендації про проведення I районного (міського) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

5. Рекомендації про проведення II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

6. Указ Президента України від 20.01.95 р. № 14/95 «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва»

7. Указ Президента України від 07.08.99 № 966/99 «Про День Українського козацтва».

8. Указ Президента України від 25.10.02 № 948/2002 «Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді».

9. Указ Президента України від 12.06.2015 № 334/2015 "Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді".

10. Указ Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580/2015 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки».

11. Розпорядження КМУ від 25.12.2015 №1400-р "Про затвердження плану заходів щодо національно-патріотичного виховання молоді на 2016 рік".

12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2015 № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та Методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах».

13. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді (Наказ МОН № 641).

14. Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді (Наказ МОН № 641).

15. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах (Наказ МОН № 641).

16. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства оборони України, Міністерства культури та туризму України, Міністерства освіти і науки від 27.10.2009 № 3754-981-538-49 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання молоді».

17. Лист МОН від 17.02.2014 № 1/9-77 «Про терміни проведення I та II етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у 2015 році.

18. Лист МОН від 17.02.2015 № 1/9-78 з Рекомендаціями з організації Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах України.

19. Лист МОН від 31.07.2015 № 1/9-365 «Про кошти на проведення заходів із національно-патріотичного виховання дітей та молоді».

20. Лист МОН від 25.09.2015 №1/9-455 з Методичними рекомендаціями до відзначення Дня захисника України.

21. Наказ Міністерства оборони України № 14 від 11 січня 2012 року «Про затвердження Програми військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України на 2012-2017 роки та Перспективного плану реалізації Програми військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України на 2012-2017 роки».

22. Телеграма Міністерства оборони України про направлення представників від військових комісаріатів і частин до складу штабів гри «Сокіл» («Джура»).

23. Телеграма командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 13.01.2016 № 116/8/428 щодо всебічного сприяння в організації та проведенні Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура") у 2016 році.

24. Муштровий впоряд Дитячо-юнацької військово-спортивної патріотичної гри «Сокіл» («Джура») українського козацтва (навчально-методичний посібник).

25. Навчальна програма гуртка козацько-лицарського виховання «Джура» (автор Бондарчук О.С.) – Лист ІТЗО від 14.06.2012 № 14.1/12-Г-119.